

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-100>

УДК 355.02:338.1

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

CONCEPTUALIZATION OF THE METHODOLOGY FOR ASSESSING AND FORECASTING THE LEVEL OF MILITARY-ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

Левчук Олена Вікторівнакандидат економічних наук, доцент,
Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2827-2134>**Levchuk Olena**

Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine

Розкрито концептуальні засади методології оцінювання та прогнозування рівня воєнно-економічної безпеки держави при нестабільному безпековому середовищі. Обґрунтовано сутність воєнно-економічної безпеки як інтегральної характеристики спроможності економіки забезпечувати потреби сектору безпеки і оборони. Визначено систему індикаторів, що характеризують ресурсну забезпеченість, ефективність використання бюджетних коштів та адаптивність економіки. Запропоновано поєднання кількісних і якісних методів аналізу, моделювання та сценарне прогнозування. Практичне значення полягає у підвищенні ефективності оборонного планування та розподілу ресурсів. Підхід дозволяє визначати слабкі місця та можливості для покращення стійкості національної економіки в умовах військових конфліктів та кризових ситуацій.

Ключові слова: воєнно-економічна безпека, економічна безпека, індикатори, критична інфраструктура, людський капітал, методологія оцінювання, національна безпека, оборонний потенціал, прогнозування, фактори оцінки.

The article examines the conceptual foundations of the methodology for assessing and forecasting the level of military-economic security of the state under conditions of an increasingly unstable security environment. The essence of military-economic security is substantiated as an integral characteristic of the ability of the national economy to meet the needs of the security and defense sector and ensure adequate resilience. The key indicators of assessment are determined, reflecting resource provision, the efficiency of budget use, and the adaptability of the economy to crisis conditions. A methodological approach is proposed that combines quantitative and qualitative methods of analysis, including modeling and scenario forecasting. The conceptual model is based on the principles of systemacity, complexity, and dynamism and provides for the determination of an integral indicator of the level of military-economic security. Particular attention is paid to forecasting changes in the security environment and identifying possible scenarios of development. The practical significance of the obtained results lies in their application by public authorities to improve defense planning, optimize the allocation of resources and strengthen the economic resilience of the state in conditions of military threats ensuring the effective functioning of the security and defense sector and long-term economic stability and sustainable development of the national economy. Methodology can support decision-making processes aimed at enhancing national defense capacity and adapting to evolving global security challenges, as well as improving institutional coordination and strategic flexibility, ensuring policy coherence and timely response, and strengthening governance mechanisms overall. It is noted that the issue of ensuring a state's military-economic security is becoming particularly relevant in the context of hybrid threats, large-scale warfare, and global instability. Contemporary challenges require scientifically grounded approaches to assessing and forecasting.

Keywords: military-economic security, economic security, indicators, critical infrastructure, human capital, assessment methodology, national security, defense potential, forecasting, assessment factors.

Постановка проблеми. Проблема забезпечення воєнно-економічної безпеки держави набуває особливої актуальності в умовах гібридних загроз, широкомасштабної війни та глобальної нестабільності. Сучасні виклики вимагають науково обґрунтованих підходів до оцінювання та прогнозування стану цієї безпеки, що, своєю чергою, потребує розроблення цілісної методології з урахуванням політичних, економічних, технологічних та оборонних чинників. Відсутність єдиної концептуальної бази ускладнює формує ефективної системи національної стійкості, що зумовлює необхідність дослідження теоретичних засад і створення інструментарію для стратегічного аналізу воєнно-економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання воєнно-економічної безпеки держави активно досліджують вітчизняні та іноземні вчені, які висвітлюють окремі аспекти оцінювання, управління та прогнозування її рівня. Варто виокремити монографію З. Гбур, яка містить узагальнену теоретико-методологічну базу з державного управління економічною безпекою [1, с. 10-25]. Практико-орієнтований підхід до управління оборонними ресурсами відображено в працях В. Ковалюка, Л. Скурівської та ін. [2, с. 34-37], що є підґрунтям для побудови адаптивних моделей розподілу оборонних ресурсів у сфері оборони. Особливої уваги заслуговує методичний підхід, запропонований О. Семененком, О. Водчиць та ін., який передбачає розподіл оборонного бюджету між складовими сил оборони з урахуванням ступеня їх залучення до виконання поставлених завдань [3, с.266-278].

Важливе місце у вивченні факторів, які впливають на динаміку воєнно-економічної стійкості, посідають аналітичні праці О. Семененка, І. Ткача, Т. Чернеги та ін. [3, с. 275; 4, с. 44-58; 5, с.76-85; 6, с. 119-132]. Їх роботи формують підґрунтя для розроблення інтегральних індексів безпеки, що враховують динаміку зовнішніх загроз; формують відповідний підхід до оцінювання рівня воєнно-економічної стійкості держави з урахуванням оцінок загроз національній безпеці. Доробок О. Семененка та І. Чернишової [7, с. 1-9] містить пропозиції щодо методологічного оформлення системи оцінювання оборонного потенціалу крізь призму стратегічного управління ресурсами.

Значний внесок у концептуальне осмислення економічної безпеки в умовах гібридних загроз здійснили Я. Базилюк та ін.

[8, с. 125-150], висвітлюючи вплив збройної агресії на стратегічні індикатори національної безпеки. Комплексний підхід до проблематики відображено також у доповідях НІСД та ЦНДІ ЗС України [8, с. 153; 9, с. 25-41], які містять емпіричні оцінки ефективності державних програм оборонного характеру. Дослідження О. Дубляна [10] торкається стратегій асиметричного реагування, що є критично важливим у сучасних умовах трансформації воєнної загрози.

Актуальним є аналіз ризиків реалізації кризових сценаріїв, запропонований в роботах В. Богдановича, В. Муженка, О. Луцького [17], які підкреслюють необхідність прогнозних функцій в системі стратегічного управління безпекою. Проблеми регіонального виміру розкриті в дослідженні Р. Білика, який розглядав економічну безпеку регіону як складну багаторівневу систему, що відображає здатність регіональної економіки забезпечувати стабільний розвиток, протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам та підтримувати належний рівень життя населення [18].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений аналіз джерел свідчить про зростання наукового інтересу до проблематики воєнно-економічної безпеки, а також про наявність значного доробка, який створює передумови для подальшого розроблення концептуальної методології її оцінювання та прогнозування в умовах наростання загроз для національної безпеки.

Формулювання мети статті. Метою статті є розроблення та обґрунтування концептуальних засад методології оцінювання та прогнозування рівня воєнно-економічної безпеки держави, які ґрунтуються на системному, комплексному та динамічному підходах, враховує взаємозв'язок економічних, військових, соціальних та зовнішньополітичних факторів та забезпечує практичну цінність для формування обґрунтованої державної політики в сфері національної безпеки та оборони.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розроблення концептуальних основ методології оцінювання та прогнозування рівня воєнно-економічної безпеки держави є нагальною потребою в умовах сучасних викликів. Ця методологія має ґрунтуватися на системному підході, що враховує взаємозв'язок усіх елементів економіки та їх вплив на оборонний потенціал [1]. Концептуальні основи мають забезпечувати не лише аналіз поточного стану, а й здатність прогнозувати розви-

ток ситуації у довгостроковій перспективі [19]. Важливо також враховувати як кількісні, так і якісні параметри, які визначають стійкість держави до різних видів загроз [4]. Розроблення такої методології є комплексним завданням,

що вимагає залучення знань із різних галузей, зокрема економіки, військової справи, соціології та політології.

Під час дослідження було сформовано цілісну методологічну базу оцінювання

Таблиця 1

Основні концептуальні підходи методології

Назва підходу	Сутність підходу	Ключові характеристики	Мета / результат
Системний підхід	Розглядає воєнно-економічну безпеку як цілісну систему із взаємозалежними елементами	Взаємозв'язок секторів: ОПК, фінанси, людський капітал, інфраструктура, інформаційна сфера	Комплексна оцінка безпеки як інтегрованого явища
Ризик-орієнтований підхід	Фокус на виявленні, кількісній та якісній оцінці загроз, властивостей та ризиків	Оцінка ймовірностей, впливу, сценарне прогнозування, ранне попередження	Зниження невизначеності, підвищення здатності до реагування
Функціональний підхід	Аналіз функціональної спроможності елементів системи оборони в межах безпеки	Визначення завдань, ролей, ефективності виконання функцій, індикаторне оцінювання	Виявлення слабких місць у системі оборонного управління
Індикаторно-індексний підхід	Вимірювання рівня безпеки за допомогою системи показників і агрегованих індексів	Порогові значення, середньозважені індекси, порівняння в динаміці	Об'єктивне кількісне представлення стану безпеки
Прогностичний (сценарний) підхід	Створення моделей розвитку ситуації залежно від варіантів змін у середовищі	Сценарії типу "оптимістичний – базовий – песимістичний", моделювання подій	Підвищення стратегічної спроможності планування
Адаптивний підхід	Забезпечує гнучке оновлення методології в умовах мінливого середовища	Оновлення алгоритмів, врахування нових типів загроз (кібератаки, гібридні війни)	Стійкість та життєздатність методики в реальному часі
Міждисциплінарний підхід	Поєднує підходи з економіки, військової справи, соціології, екології, інформаційної безпеки	Багатовекторність, інтеграція гуманітарних і технічних знань	Глибше розуміння складних міжгалузевих взаємозв'язків
SWOT – підхід	Виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз воєнно-економічної системи	Експертний аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів	Стратегічна оцінка позиції держави в умовах безпеки
Глобальний (порівняльний) підхід	Аналізує стан воєнно-економічної безпеки України в контексті міжнародного досвіду	Порівняння з країнами НАТО, регіональними лідерами	Визначення місця України на глобальній шкалі безпеки
Ціннісний підхід	Оцінка впливу безпеки на цінності – життя, добробут, свободи	Пріоритет гуманітарних і етичних аспектів у формуванні стратегій	Забезпечення балансу між безпекою і соціальними потребами

Джерело: сформовано автором на основі [8]

воєнно-економічної безпеки держави, що ґрунтується на міждисциплінарному підході й охоплює концептуальні підходи, принципи, методи та логіку побудови алгоритмів оцінювання. Центральним елементом розробленої методології є система концептуальних положень, що визначають як загальну парадигму, так і прикладні аспекти оцінювання.

Методологія базується на системному підході, що передбачає врахування взаємозв'язків між економічними, військовими, політичними та соціальними чинниками, які впливають на воєнно-економічну безпеку [1]. Особливу увагу приділено ризикорієнтованому підходу [4], який дозволяє своєчасно виявляти загрози та вразливості, а також функціональному підходу, що акцентує увагу на конкретних завданнях і функціях кожного елемента оборонної системи [2]. Розгорнутий опис основних концептуальних підходів до методології оцінювання воєнно-економічної безпеки держави наведено у табл. 1.

Сформульовано низку засадничих принципів: комплексність, яка передбачає інтеграцію

оцінки стану ОПК, фінансових, логістичних і кадрових ресурсів із впливом зовнішніх і внутрішніх загроз [6]; наукова обґрунтованість, що базується на результатах сучасних досліджень [5]; об'єктивність та прозорість – з метою забезпечення довіри до висновків і ухвалених рішень [4].

Методологія передбачає використання та поєднання кількісних та якісних методів: експертних оцінок [4; 6], економіко-математичного моделювання [19], SWOT – аналізу [8], індексного підходу до оцінювання рівня воєнно-економічної стійкості [5].

Такий багаторівневий аналіз дозволяє здійснювати оцінювання на макро-, мезо- та мікрорівнях. Для ефективної реалізації методології оцінювання та прогнозування воєнно-економічної безпеки держави необхідно чітко ідентифікувати ключові фактори та критерії, що визначають її стан. Ці елементи слугують основою для розроблення конкретних індикаторів та механізмів моніторингу. Нижче представлена таблиця, що узагальнює основні фактори, критерії та відповідні індикатори для комплексної оцінки (табл. 2).

Таблиця 2

Фактори, критерії та індикатори оцінки воєнно-економічної безпеки

Фактори	Критерії оцінки	Індикатори
Економічні	Стабільність економічного розвитку	ВВП, інфляція, безробіття, інвестиції
	Структурна збалансованість економіки	Диверсифікація виробництва, залежність від імпорту, розвиток ОПК
	Фінансова стійкість	Державний борг, дефіцит бюджету, валютні резерви
Військові	Оборонний потенціал	Чисельність армії, озброєння, військова техніка, готовність до мобілізації
	Військова інфраструктура	Стан військових баз, аеродромів, логістичних шляхів
	Військово-технічне забезпечення	Фінансування оборонних досліджень, розвиток військових технологій
Соціальні	Людський капітал	Рівень освіти, кваліфікація робочої сили, демографічна ситуація
	Соціальна стабільність	Рівень життя, соціальна нерівність, міграція
	Інформаційна стійкість	Рівень довіри до влади, згуртованість суспільства, протидія дезінформації
Зовнішньополітичні	Міжнародна співпраця	Військові союзи, партнерство у сфері безпеки, участь у міжнародних операціях
	Геополітична ситуація	Ризики конфліктів, загрози з боку інших держав, міжнародні санкції
	Торговельно-економічні відносини	Залежність від зовнішніх ринків, диверсифікація торговельних партнерів

Джерело: сформовано автором на основі [7]

Зміст представленої таблиці відображає багатоаспектність оцінки воєнно-економічної безпеки, розкриваючи ключові фактори, критерії та індикатори, які необхідно врахувати. Розподіл на економічні, військові, соціальні, зовнішньополітичні фактори дозволяє здійснити системний аналіз, який виходить за межі суто фінансових або військових показників. Наприклад, у межах економічних факторів оцінюється не тільки стабільність економіки, але й її структурна збалансованість, що є критичним для забезпечення самодостатності оборонного сектору.

Соціальні фактори, своєю чергою, підкреслюють важливість людського капіталу та стійкості суспільства, адже без підтримки населення жодна оборонна стратегія не буде успішною. Такий комплексний підхід є запорукою отримання об'єктивної та всебічної картини рівня воєнно-економічної безпеки держави, забезпечуючи керівництво необхід-

ною інформацією для ухвалення стратегічних рішень.

Для повнішого охоплення та систематизації всіх аспектів, що впливають на воєнно-економічну безпеку держави, розроблено ідеї щодо показників та критеріїв, які виходять за межі традиційного підходу, пропонуючи нові напрями для аналізу та прогнозування, які подані в таблиці 3.

В таблиці представлено критично важливі аспекти, такі як кіберстійкість інфраструктури, рівень технологічної автономії та ефективність мобілізаційної готовності економіки. Також запропоновано оцінювати інтеграцію цивільних і військових технологій, стійкість до гібридних загроз, динаміку розвитку приватного сектору в оборонній промисловості, ефективність управління державними активами, диверсифікацію джерел фінансування оборони, а також здатність до швидкого відновлення інфраструктури після пошкоджень.

Таблиця 3

**Додаткові показники та критерії оцінки воєнно-економічної безпеки
(авторська пропозиція)**

Показник / критерій	Короткий опис
Кіберстійкість критичної інфраструктури	Здатність ключових економічних систем та оборонної інфраструктури протистояти кібератакам, швидко виявляти їх та відновлюватися після уражень
Рівень технологічної автономії	Частка вітчизняного виробництва та розвитку технологій у критично важливих секторах, мінімізація залежності від імпорту стратегічних компонентів
Ефективність мобілізаційної готовності економіки	Реальна здатність підприємств швидко переорієнтувати виробництво на оборонні потреби та забезпечити оперативне розгортання ресурсів
Інтеграція цивільних та військових технологій	Ефективність трансферу інновацій та наукових розробок з цивільного сектору в ОПК
Стійкість до гібридних загроз	Здатність економіки та суспільства протистояти інформаційним операціям, економічному тиску та нетрадиційним атакам, що підривають стабільність
Динаміка розвитку приватного сектору ОПК	Обсяг приватних інвестицій, кількість інноваційних стартапів та їх роль у розвитку і масштабуванні військових технологій
Ефективність управління державними активами в ОПК	Показники раціональності використання державного майна та фінансової ефективності державних оборонних підприємств
Диверсифікація джерел фінансування оборони	Наявність та ефективність залучення не бюджетних коштів (приватні інвестиції, міжнародна допомога, власні доходи підприємств)
Ефективність державної підтримки ОПК	Доступність та прозорість інструментів державної підтримки (кредити, пільги, гарантії), що стимулюють розвиток ОПК
Здатність до швидкого відновлення інфраструктури	Наявність планів, резервів та механізмів для оперативного відновлення пошкоджених економічних та військових об'єктів після конфліктів або диверсій

Джерело: сформовано автором

Ці показники дозволяють отримати більш актуальну картину воєнно-економічної безпеки в умовах сучасних викликів.

Запропонований підхід інтегрований до національної системи безпеки [20], враховує міжнародний досвід (зокрема підходи НАТО [13, 21]) та сприяє формуванню стратегії розвитку оборонного потенціалу з урахуванням глобальних тенденцій [22].

В межах методології також оцінюється вплив військових витрат на соціальну сферу та добробут населення, стан критичної інфраструктури і рівень інформаційної стійкості суспільства, що посилює реалістичність і гуманітарний вимір оцінювання.

Отже, запропонована методологія оцінювання воєнно-економічної безпеки держави – це науково обґрунтована, гнучка та багаторівнева система, що враховує широкий спектр факторів і дозволяє ухвалювати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності та змін. Її реалізація сприятиме зміцненню обороноздатності держави, посиленню стратегічного планування та досягненню збалансованого розвитку.

Наочно представити фундаментальні засади, на яких ґрунтується методологія оцінювання та прогнозування рівня воєнно-еко-

номічної безпеки держави, допоможе рис. 1, який візуалізує центральну ідею та ключові концептуальні положення, що є її опорою, дозволяючи з першого погляду охопити складність та багатогранність досліджуваного питання.

Висновки. Отже, розроблення концептуальних основ методології оцінювання та прогнозування воєнно-економічної безпеки держави вимагає комплексного, динамічного та орієнтованого на результат підходу. Вона ґрунтується на поєднанні кількісних та якісних методів, що дозволяє всебічно аналізувати як наявний потенціал, так і потенційні загрози. Інтеграція міжнародного досвіду та постійне вдосконалення методології є запорукою її актуальності та ефективності в умовах мінливого глобального середовища. Особлива увага має приділятися сталому розвитку, захисту критичної інфраструктури та врахуванню людського капіталу як стратегічного ресурсу. Забезпечення прозорості, підзвітності та міжвідомчої координації також є ключовими для успішної реалізації цієї методології. Зрештою, добре продумані концептуальні основи дозволяють формувати обґрунтовані стратегії та підвищувати загальну стійкість держави перед сучасними викликами.

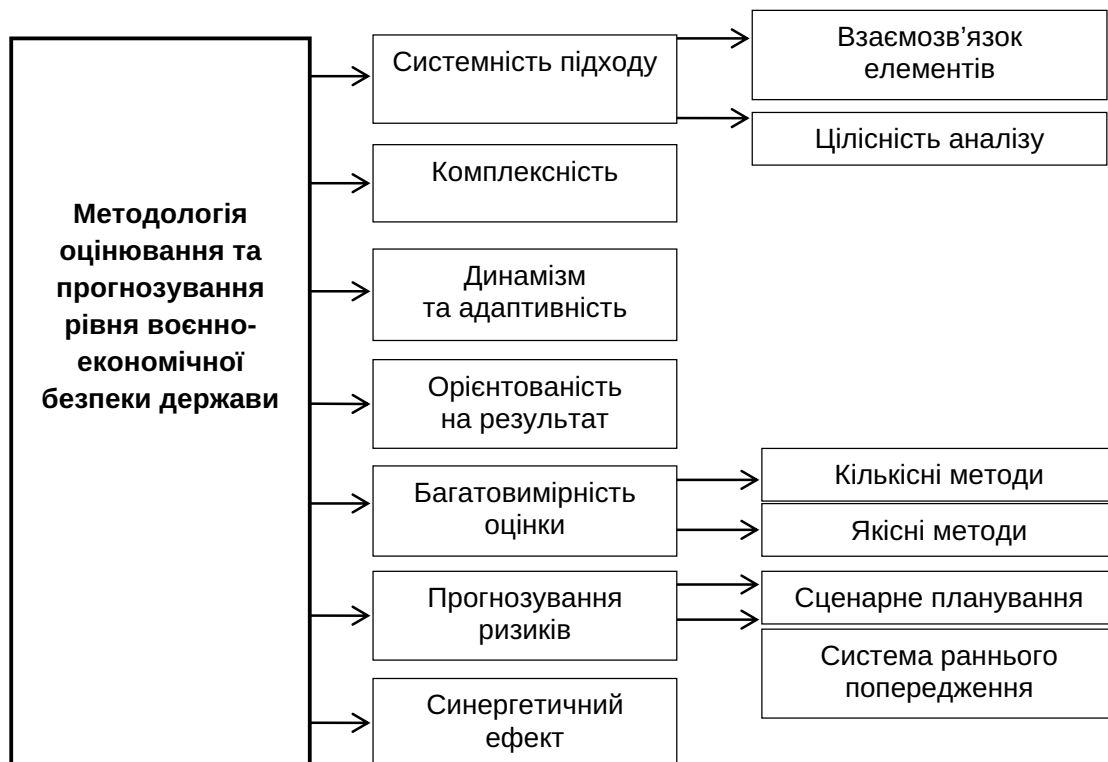

Рис. 1. Концептуальні основи методології оцінювання та прогнозування рівня воєнно-економічної безпеки держави

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні прикладних моделей оцінювання воєнно-економічної безпеки з урахуванням сценарного аналізу, цифрових індикаторів та адаптивних механізмів реагування на загрози.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гбур З. В. Державне управління економічною безпекою України: теорія та практика. Монографія. Кам'янець-Подільський. ТОВ "Друкарня Рута". 2018. 408 с.
2. Коваль В. В., Тристан А. В., Скуріневська Л. В., Щерблюк С. Л. Моделі та методи в управлінні оборонними ресурсами. Монографія. Київ. ГШ ЗС України. 2023. 99 с.
3. Семененко О. М., Водчиць О. Г., Вінник С. Л., Борбенчук В. В. Методичний підхід до розподілу оборонного бюджету України між складовими сил оборони з урахуванням ступеня їх залучення до виконання завдань оборони. *Зб. наук. пр. ЦНДІ ЗС України*. 2016. № 4 (78). С. 266-278.
4. Семененко О., Ткач І., Чернега Т., Абрамова М., Чугуй Г., Герасименко О. Підхід до оцінювання рівня воєнно-економічної стійкості держави з урахуванням оцінок загроз національній безпеці. *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*. 2025. № 15 (1). С. 44-58. URL: <https://doi.org/10.33445/sds.2025.15.15>
5. Семененко О., Бойко Р., Воронченко І., Таран О. Оцінювання рівня воєнно-економічної безпеки країн світу та України за результатами аналізу динаміки їх воєнно-економічних показників розвитку (2012 – 2021 рр.). *Зб. наук. пр. Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ*. 2022. № 2 (75). С. 76-85.
6. Семененко О., Скуріневська Л., Остапеч О., Толоч П., Онофрійчук П., Тарасов О. Щодо формування теоретичних, методологічних, концептуально-теоретичних основ управління оборонними ресурсами в системі забезпечення воєнно-економічної безпеки держави. *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*. 2023. № 13 (6). С. 119-132. URL: <https://doi.org/10.33445/sds.2023.13.6.11>
7. Семененко О., Чернишова І., Таран О., Мотрунич І. Методичний підхід до оцінювання стану функціонування національної економіки за показником розрахунку середньодобової вартості російсько-української війни. *Соціальний розвиток та безпека*. 2022. № 12 (4). С. 1-9. URL: <https://doi.org/10.33445/sds.2022.12.4>
8. Базиліук Я. Б., Давиденко С. В., Венцовський Д. Ю. та ін. Економічна безпека України в умовах гібридної агресії: аналітична доповідь. Київ. НІСД. 2017. 320 с.
9. Звіт щодо оцінювання ефективності виконання Державних програм розвитку та реформування Збройних Сил України за період 2000 – 2016 рр. Київ. ЦНДІ ЗС України. 2015. 104 с.
10. Дублян О. В. Методологія асиметричного реагування сектора безпеки і оборони на загрози воєнній безпеці України. Дис. ... докт. військ. наук. 21.02.01. Київ. 2021. 338 с.
11. Tkach M. Patterns of development of national power: historical experience of the world states. *Political Science and Security Studies Journal*. 2020. Vol. 1 (1). P. 40-48. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.4256820>
12. Wang J., Jiang W., Bogdanov-Takens. Singularity in the comprehensive national power model with time delays. *Journal of Applied Analysis and Computation*. 2013. № 1. P. 81-94.
13. Economic analysis at NATO. URL: <https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics.400.htm> (дата звернення 18.03.2026 р.).
14. Zukrowska K. The link between economics, stability and security in a transforming economy. 2021. URL: <https://www.nato.int/docu/colloq/2022/pdf/269-283/pdf>. (дата звернення 18.03.2026 р.).
15. Адаманова З. О. Концептуальні основи національної економічної безпеки. *Університетські наукові записки*. 2008. № 4. С. 393-397.
16. Козловський С. В., Жураківський Є. С. Теоретико-методологічні підходи до визначення категорії "економічна безпека" та складових економічної безпеки України. *Економіка та держава*. 2015. С. 37-42.
17. Богданович В., Муженко В., Луцький О. Концепція забезпечення воєнної безпеки України на основі оцінювання та прогнозування ризиків реалізації кризових сценаріїв. *Зб. наук. пр. Військові та технічні науки НАДПС України*. 2023. № 4 (93). С. 4-19.
18. Білик Р. І. Економічна безпека регіону у системі сучасної регіональної політики України. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2013. № 2. С. 31-37.
19. Саркісян С. А. Теорія прогнозування та прийняття рішень. 2017. URL: <https://sociology.knu.ua/uk/library/teoriya-prognozuvaniya-i-prinyatiya-resheniy-ucheb-posobie>. (дата звернення 19.03.2026 р.).
20. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19> (дата звернення 20.03.2026 р.).
21. Powermetric Research Network. National power rankings of countries 2024. URL: <https://prnet.org.pl/img/pub/nationalpower-rankings-of-countries-2024.Pdf>. (дата звернення 20.03.2026 р.).

22. Болтян О. Світ озброюється: три фактори, що вплинуть на глобальну та українську економіки. 2023. URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/svit-ozbrojuetsja-tri-faktori-shcho-vplinut-na-hlobalnu-ta-ukrajinsku-ekonomiki.html>. 2023. (дата звернення 21.03.2026 р.)

REFERENCES:

1. Hbur, Z. V. Derzhavne upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu Ukrainy: teoriia ta praktyka (2018). Monograph. Kam'ianets-Podilskyi. TOV "Drukarnia Ruta". 408 s.
2. Koval, V. V., Tristan, A. V., Skurenivska, L. V., Shcherbliuk, S. L. Modeli ta metody v upravlinni oboronnykh resursamy (2023). Monograph. Kyiv: GS ZS Ukrainy. 99 s.
3. Semenenko, O. M., Vodchyt, O. H., Vinnik, S. L., Borbenchuk, V. V. Metodychni pidkhid do rozpodilu oboronnoho biudzhetu Ukrainy mizh skladovymi syl oborony z urakhuvanniam stupenia yikh zaluchennia do vykonannia zavdan oborony (2016). *Zb. nauk. pr. TsNDI ZS Ukrainy*. № 4 (78). S. 266-278.
4. Semenenko, O., Tkach, I., Chernega, T., Abramova, M., Chuhui, H., Herasymenko, O. Pidkhid do otsiniuvannia rivnia voienno-ekonomichnoi stiikosti derzhavy z urakhuvanniam otsinok zahroz natsionalnii bezpetsi (2025). *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*. № 15 (1). Pp. 44-58. URL: <https://doi.org/10.33445/sds.2025.15.15>
5. Semenenko, O., Boiko, R., Voronchenko, I., Taran, O. Otsiniuvannia rivnia voienno-ekonomichnoi bezpeky krain svity ta Ukrainy za rezultaty analizu dynamiky yikh voienno-ekonomichnykh pokaznykiv rozvytku (2012 – 2021 pp.) (2022). *Zb. nauk. pr. Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen NUOU*. № 2 (75). S. 76-85.
6. Semenenko, O., Skurinevska, L., Ostapets, O., Tolok, P., Onofriichuk, P., Tarasov, O. Shchodo formuvannia teoretychnykh, metodolohichnykh, kontseptualno-teoretychnykh osnov upravlinnia oboronnykh resursamy v systemi zabezpechennia voienno-ekonomichnoi bezpeky derzhavy (2023). *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*. № 13 (6). P. 119-132. URL: <https://doi.org/10.33445/sds.2023.13.6.11>.
7. Semenenko, O., Chernyshova, I., Taran, O., Motrunych, I. Metodychni pidkhid do otsiniuvannia stanu funktsionuvannia natsionalnoi ekonomiky za pokaznykom rozrakhunku seredniodobovoi vartosti rosiisko-ukrainskoi viiny. *Sotsialnyi rozvytok ta bezpeka* (2022). № 12 (4). C. 1-9. URL: <https://doi.org/10.33445/sds.2022.12.4>.
8. Baziliuk, Ya. B., Davydenko, S. V., Ventskovskiy, D. Yu., et al. Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh hibrydnoi ahresii: analitychna dopovid (2017). Kyiv. NISD. 320 s.
9. Zvit shchodo otsiniuvannia efektyvnosti vykonannia Derzhavnykh prohram rozvytku ta reformuvannia Zbroinykh Syl Ukrainy za period 2000 – 2016 rr. (2015). Kyiv. TsNDI ZS Ukrainy. 104 s.
10. Dublyan, O. V. Metodolohiia asymetrychnogo reahuvannia sektora bezpeky i oborony na zahrozy voiennoi bezpetsi Ukrainy (2021). Dis. ... dokt. viisk. nauk. 21.02.01. Kyiv. 338 s.
11. Tkach M. Patterns of development of national power: historical experience of the world states. *Political Science and Security Studies Journal*. 2020. Vol. 1 (1). P. 40-48. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.4256820>
12. Wang J., Jiang W., Bogdanov-Takens. Singularity in the comprehensive national power model with time delays. *Journal of Applied Analysis and Computation*. 2013. № 1. P. 81-94.
13. Economic analysis at NATO. URL: <https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics.400.htm> (accessed March 18, 2026).
14. Zukrowska K. The link between economics, stability and security in a transforming economy. 2021. URL: <https://www.nato.int/docu/colloq/2022/pdf/269-283/pdf> (accessed March 18, 2026).
15. Adamanova, Z. O. Kontseptualni osnovy natsionalnoi ekonomichnoi bezpeky (2008). *Universytetsky naukovy zapisky*. № 4. S. 393-397.
16. Kozlovskiy, S. V., Zhurakivskiy Ye. S. Teoretyko-metodolohichni pidhody do vyznachennia katehorii "ekonomichna bezpeka" ta skladovykh ekonomichnoi bezpeky Ukrainy (2015). *Ekonomika ta derzhava*. S. 37-42.
17. Bohdanovych, V., Muzhenko, V., Lutskiy, O. Kontseptsiia zabezpechennia voiennoi bezpeky Ukrainy na osnovi otsiniuvannia ta prohnozuvannia ryzykiv realizatsii kryzovykh stsenariiv (2023). *Zb. nauk. pr. Viiskovi ta technichni nauki NADPS Ukrainy*. № 4 (93). S. 4-19.
18. Bilyk, R. I. Ekonomichna bezpeka rehionu u systemi suchasnoi rehionalnoi polityky Ukrainy (2013). № 2. S. 31-37.
19. Sarkisian, S. A. Teoriia prohnozuvannia ta pryiniattia rishen (2017). URL: <https://sociology.knu.ua/uk/library/teoriya-prohnozirovaniya-i-prinyatiya-resheniy-ucheb-posobie>. (accessed March 19, 2026).
20. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII (zi zminamy ta dopovneniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19> (accessed March 20, 2026).
21. Powermetric Research Network. National power rankings of countries 2024. URL: <https://prnet.org.pl/img/pub/nationalpower-rankings-of-countries-2024>. Pdf. (accessed March 20, 2026).

22. Boltian, O. Svit ozbroiuetsia: try factory, shcho vplynut na hlobalnu ta ukrainsku ekonomiku (2023). URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/svit-ozbrojujetsja-tri-faktori-shcho-vplynut-na-hlobalnu-ta-ukrajinsku-ekonomiki.html>.2023. (accessed March 21, 2026).

Дата надходження статті: 05.04.2026

Дата прийняття статті: 27.04.2026

Дата публікації статті: 06.05.2026